

Korruptionen krossar Kenya

Tillbakagången i Kenya beror på landets korrupta politiker. Eliten kring presidenten har hamnat i bidragsnarkomani, men nu står hoppet till det senaste lånet från Världsbanken. Mutsystemet och administrationens ineffektivitet gör livet surt för företagarna. Det finns två forskare som har studerat landet.

TEXT & BILD: FREDRIK ERIXON OCH EMIL UDDHAMMAR

I bilen på väg till ABB:s kontor i utkanten av Nairobi passerar vi ett odsligt lägenhetskomplex. Det är stort så det förslår, ett tjugotal byggnader som var och en ser ut att rymma åtminstone 50 lägenheter. Men det finns inga spår av boende. Inte heller syns det till några byggkranar eller snickare som skulle kunna göra färdigt det sista som behövs för att göra husen beboeliga.

På vägen tillbaka berättar chauffören att husen har stått så där sedan 1989. Dessutom, tillägger hon skrattande, är detta långt ifrån det enda exemplet i Nairobi på byggprojekt i samma tillstånd – nästan färdiga, men där inga planer finns på att bygga klart. Vi ser vägar som är halvfärdiga, skolor som är till hälften klara, teledningar som inte når fram till husen.

Många gör som vår chaufför, de skrattar. Men skrattet fastnar lätt i halsen. Bristen på vatten, ström och grönbete har nu blivit akut. Den två år långa torkan i Kenya har skördat otaliga människoliv. Många företag står långa perioder helt stilla, eftersom strömmen ransoneras till några timmar under dagen. Den industriella aktiviteten är lägre än vad den var för 15 år sedan. Till och med på gräset utanför president Moïse bostad betar nu massajernas boskap.

TROTS DESSA ÅR AV TORKA har byggandet av dammar och vattenkraftverk försenats. Den sista och avgörande komponenten till ett kraftverk i sydvästra Kenya, den enda delen av landet som har fått riktigt med regn, har fastnat i Mombasas hamn en vecka för länge för att ett papper försvunnit. Kraftverket skulle egentligen ha stått klart för fyra år sedan.

Förseeningen skördar ständigt nya offer. Naturligtvis är det inte någon medfödd egenskap hos kenyanerna som gör detta till vardag och som

håller utvecklingen tillbaka. Men det finns i den inhemska kulturen djupa spår av klantänkande, det man brukar kalla patron-klientförhållanden. I grunden går den ut på en formel: "Om du stöder mig och mina vänner så att jag blir mäktig, så ska jag hjälpa dig". Problemet med denna kultur är att den visserligen skapar starka band mellan människor, men också mycket höga kostnader i form av hinder för en välfungerande administration och ekonomi.

Ett uttryck är den frätande, söndrande korruptionen. Historien upprepas om och om igen – stora investeringar påbörjas, men resurserna tar slut i förtid. Det visar sig att pengarna i stället har hamnat i någon maktthavares fickor.

Ekonomisk visdom säger då att det gäller att göra om kalkylen och se om marginalvinsten för att investera de sista resurserna är större än marginalkostnaden. Om det är fallet, vilket det sannolikt är, investeras de sista slantarna.

Just den kalkylen gjordes också för det lägenhetskomplex vi såg från bilen. Det var bara det att de nya resurserna hamnade i fickorna på fel personer, berättar en artikel i Daily Nation.

Kenyas främsta problem är dess politiker. I alla instanser i det politiska systemet finns de som skor sig på andra. Det är värst i toppen, i kretsarna kring regeringen och presidenten Daniel Arap Moi.

Men elitens beteende präglar också tjänstemännen längre ned i hierarkin. Det andra problemet kan därför också sägas handla om politik – en undersökning säger att drömyrket bland

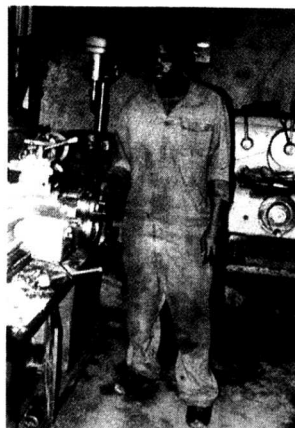
unga i Kenya i dag är att bli politiker. Anledningen är enkel. Är du inte född förmögen, finns det i princip bara två sätt att bli rik – tjuvjakt och korruption. Det första förutsätter att du har vapen och har kännedom om djurens habitat. Det andra att du är politiker och känner mutornas sociologi.

Det kan därför tyckas vara ironiskt att regeringen för drygt ett år sedan utsåg den världsberömda paleontologen Richard Leakey till chef för den statliga administrationen med uppdrag att utrota korruptionen. Tidigare hade han handplockats till direktör för Kenya Wildlife Service för att stoppa tjuvjakten på elefanter och noshörningar. Principerna för en fungerande viltvård ska nu översättas till staten.

MEN SÄRSKILT LUSTIGT är det inte. Korruptionen, som enligt Transparency International är bland de mest omfattande i världen, genomsyrar landet, den möter historikern lika mycket som nutidsskildraren. Och den är inte bara avgränsad till staten, tänkandet bakom korruptionen finns också i privata företag på marknaden, där patron-klientkulturen lämnar spår som förskräcker.

I Daily Nation läser vi om hur minoritetsägarna i en kaffeplantage utanför Thika, några mil norr om Nairobi, har lejt ett gäng som helt sonika klubbade ihjäl den VD som aktiemajoriteten tillsatte tidigare i år.

Under sådana förhållanden är det inte särskilt förvånande att landets BNP har sjunkit sedan mitten av 1990-talet, om man tar hänsyn till befolkningsökningen. Statistiken visar samtidigt att den allra ri-

Strömbrott. Ett företag som levererar bussningar över hela Kenya står stilla halva dygnet på grund av elransonering.

